

Praat vandaag over morgen

Welkom allemaal!

Programma

- Presentatie door huisartsen
- Pauze en infomarkt
- Presentatie door junior onderzoeker Lotte
- Presentatie door deelnemende organisaties
- Afsluiting en infomarkt

Zorgnetwerk
Elsloo

**Introductie:
Huisarts Bart Groen**

PRAAT VANDAAG OVER MORGEN

Loes van Bokhoven, huisarts
namens de huisartsen van Elsloo en Geulle

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Zorgnetwerk
Elsloo

WAAR GAAT HET VANAVOND OVER?

1. Waarom praten over morgen?
  2. Wat zou ik kunnen vastleggen?
  3. Palliatieve sedatie en euthanasie
  4. Uw vragen
-

GOED OM TE WETEN:

We zetten deze presentatie op de website van de praktijken

U kunt ook informatie krijgen bij de stands

U kunt met uw telefoon een foto maken van belangrijke informatie

1. WAAROM PRATEN OVER MORGEN?

- Wie heeft er weleens nagedacht over het laatste stukje van het leven?

1. WAAROM PRATEN OVER MORGEN?

- Wie heeft er weleens nagedacht over het laatste stukje van het leven?
- Wie heeft dat ook besproken met zijn naasten?

1. WAAROM PRATEN OVER MORGEN?

- Wie heeft er weleens nagedacht over het laatste stukje van het leven?
- Wie heeft dat ook besproken met zijn naasten?
- Wie heeft er iets vastgelegd op papier?

NIET IEDEREEN IS HETZELFDE

PROACTIEF

VERTROUWEND

ONTWIKKEND

1. WAAROM PRATEN OVER MORGEN?

U beslist. U heeft de regie

Als duidelijk is wat u wilt,
dan geeft dat rust

Uw familie weet wat u wilt

Uw zorgverleners weten
wat u wilt

Wat doen we bij spoed?
112 bellen?

Bij dementie kan het
vermogen om zelf te
beslissen snel achteruit gaan

Tijd om u te oriënteren, bijv.
hospice of centrum voor
levensvragen

...Maar praten is niet verplicht

HET GESPREK BEGINNEN IS NIET ALTIJD MAKKELIJK

Wat kan helpen:

- De gesprekskaarten van de informatiemarkt
- Of kijk op: www.praatvandaagovermorgen.nl/gesprekskaarten/
- Jongeren vinden het soms makkelijker om het gesprek te beginnen

2. WAT ZOU U KUNNEN VASTLEGGEN?

- Zorg-vertegenwoordiger
- Wensen over:
  - Reanimeren
  - Opname op de intensive care
  - Aan de beademing
  - Kunstmatige voeding
  - Bloed producten of antibiotica
  - Doneren van organen
  - Gewenste plek van overlijden
  - Andere zaken die voor u belangrijk zijn voor goede zorg

WAT MOET ER VERDER IN EEN VERKLARING?

- Uw voornamen, achternaam en geboortedatum
- Uw handtekening
- De datum van de verklaring

Tip 1: Bespreek dit ook met uw naasten

Tip 2: Geef een wilsverklaring af bij uw huisarts

Tip 3: Dit hoeft niet jaarlijks bevestigd te worden

Tip 4: Dit hoeft niet via een notaris

EN TOT SLOT NOG DIT:

- Het gesprek met ons over uw wensen is belangrijk
- Uw wensen mogen in de tijd veranderen
- U beslist als u een medische behandeling niet wil.
- Behandeling is geen recht. We beslissen samen

HULPMIDDELEN BIJ HET NADENKEN OVER WENSEN EN HET VASTLEGGEN DAARVAN

Een boekje dat **patiënten** en **zorgverleners** kan helpen om het gesprek te voeren en behandelwensen te formuleren. Een bijgevoegd informatieboekje helpt om alle gebruikte (medische) termen goed te begrijpen.

Er is ook een versie voor slechtzienden, een Makkelijk lezen-versie, een Turkse versie, een Marokkaans-Arabische versie, en een Engelse versie.

WWW.THUISARTS.NL - BEHANDELWENSEN

☰ In het kort

▶ **Video wilsverklaring maken**

▶ Video
Zorgvertegenwoordiger kiezen

☰ Wensen op papier

📄 Wat opschrijven?

📄 Hoe?

📄 Bewaren

📄 Euthanasie bespreken

① Meer informatie

① Over deze tekst

Download deze video [▼](#)

▶ **Video Zorgvertegenwoordiger kiezen**

[Ik wil mijn wensen over zorg en behandeling opschrijven \(wilsverklaring\) | Thuisarts.nl](https://www.thuisarts.nl)

WWW.THUISARTS.NL - BEHANDELWENSEN

keuzehulp

 Thuisarts ziet er nieuw uit. Wat hetzelfde blijft: de betrouwbare informatie van artsen. [Lees er meer over](#)

 Verken uw wensen voor zorg en behandeling

[Voorlezen](#) [Print](#) [E-mail](#) [QR Code](#)

Keuzehulp

Verken uw wensen voor zorg en behandeling

Deze keuzehulp helpt u met het nadenken over wensen voor zorg en behandeling, en het bespreken en vastleggen daarvan. U kunt hiermee beginnen als u nog gezond bent, maar ook wanneer u ouder wordt, of ziek wordt.

Deze keuzehulp bestaat uit 3 stappen. Neem de tijd voor deze keuzehulp. De gegevens die u invult worden niet hier opgeslagen. U kunt wel aan het eind van de keuzehulp uw ingevulde gegevens downloaden en printen.

[Start de keuzehulp](#) [Meer informatie](#)

[Verken uw wensen voor zorg en behandeling \(keuzehulp\) | Thuisarts.nl](#)

HOE LEGGEN WIJ HET VAST IN UW DOSSIER?

Uniform vastleggen proactieve zorgplanning

advance care planning (ACP)

Datum van invullen

Naam patiënt

Geboortedatum

Gesprek gevoerd door:

Naam

Functie

i

Dit formulier is ontwikkeld om afspraken voortkomend uit het proces van proactieve zorgplanning eenduidig vast te leggen. Het is GEEN afvinklijst. Het kan alleen na deskundig en genuanceerd gesprek door een zorgverlener worden ingevuld. Voor adviezen over het voeren van deze gesprekken wordt verwezen naar de richtlijn proactieve zorgplanning in de palliatieve fase en **Palliaweb**.

Vul 'nog onbekend' in als een onderwerp niet is besproken of als de patiënt (nog) geen mening heeft. Overweeg bij overplaatsing naar een langdurige zorgsetting gespreksverslagen over proactieve zorgplanning aan de overdracht toe te voegen.

1. Wilsbekwaamheid & Wettelijke vertegenwoordiging

Is de patiënt op dit moment wilsbekwaam m.b.t. medische behandelbeslissingen?

☐ Ja ☐ Nee

Toelichting:

Bij wilsbekwaamheid m.b.t. medische behandelbeslissingen is/wordt de wettelijk vertegenwoordiger:

a) Naam wettelijk vertegenwoordiger:

b) Contactgegevens wettelijk vertegenwoordiger:

c) Relatie tot patiënt:

☐ Mentor/Curator ☐ Schriftelijk gemachtigde ☐ Echtgenoot/partner ☐ Ouder ☐ Kind ☐ Broer/zus ☐ Anders:

d) Is de wettelijk vertegenwoordiger ook de eerste contactpersoon? ☐ Ja ☐ Nee

e) Naam eerste contactpersoon:

f) Contactgegevens eerste contactpersoon:

g) Relatie tot patiënt: ☐ Echtgenoot/Partner ☐ Ouder ☐ Kind ☐ Broer/zus ☐ Anders:

2. Gesprek gevoerd in bijzijn van

☐ Patiënt ☐ Mentor/Curator ☐ Schriftelijk gemachtigde ☐ Echtgenoot/partner ☐ Ouder ☐ Kind ☐ Broer/zus ☐ Anders:

3. Belangrijkste overeengekomen doel van medisch beleid

☐ Curatief / actief ziektebeleid ☐ Palliatief met als doel levensverlenging én symptoomverlichting
☐ Palliatief met als doel symptoomverlichting, waarbij levensverlenging niet gewenst is ☐ Nog onbekend

4. Behandelgrenzen

a) Reanimatie

☐ Ja ☐ Ja, maar met beperkingen: ☐ Nee ☐ Onbekend

Toelichting:

b) Kunstmatige invasieve beademing

☐ Ja ☐ Ja, maar met beperkingen: ☐ Nee ☐ Onbekend

Zorgnetwerk
Elsloo

OP PLAATS 1: GOEDE PALLIATIEVE ZORG

Aandacht voor:

- Lichaam (bijv pijn, misselijkheid)
- Geest (bijv verdriet, angst)
- Sociaal (bijv andere rol in gezin, communicatie)
- Spiritueel (bijv levensverhaal, naderende dood)

→ Voor de patiënt én de naasten

OPTIES ALS HET NIET MEER GAAT

- Palliatieve sedatie
- Euthanasie

Zelden:

- Stoppen met eten en drinken
- Hulp bij zelfdoding

Niet verstandig:

- Laatste-wil-pil

3. PALLIATIEVE SEDATIE EN EUTHANASIE

PALLIATIEVE SEDATIE

- Normaal medisch handelen
- Criteria:
  - Laatste 2 weken
  - Symptomen niet anders te behandelen
- Slaapmiddel, zonodig andere medicijnen
- Kan snel gestart worden
- Natuurlijk dood
- Binnen uren tot dagen

3. PALLIATIEVE SEDATIE EN EUTHANASIE

PALLIATIEVE SEDATIE

- Criteria:
  - Laatste 2 weken
  - Symptomen niet anders te behandelen
- Normaal medisch handelen
- Slaapmiddel, zo nodig andere medicijnen
- Kan snel gestart worden
- Natuurlijke dood
- Binnen uren tot dagen

EUTHANASIE

- Criteria:
  - Vrijwillig
  - Wilsbekwaam
  - Uitzichtloos
  - Ondraaglijk
- Strafbaar, tenzij...
- Slaapmiddel én medicijn dat hart stil legt
- Nooit spoed
- Niet natuurlijke dood
- Bijna direct

PALLIATIEVE SEDATIE

- Geeft GEEN sneller overlijden
- Na de start niet meer om te zetten in euthanasie
- Meestal via infuus, soms met spuitjes
- Samenwerking met thuiszorg

EUTHANASIE

- Bij 5 van de 100 sterfgevallen, 80% door de huisarts
- Alleen de patiënt zelf kan erom vragen
- Bij dementie: het juiste moment: wilsbekwaam en lijden
- Geen recht, huisartsen in Elsloo en Geulle staan ervoor open
- Zorgvuldige procedure; Tweede mening nodig: SCEN arts
- Overlijden gaat rustig
- Lijkschouwer i.v.m. niet natuurlijk overlijden

EUTHANASIEVERKLARING

- Meerdere gesprekken
- Grenzen verschuiven vaak, en dat mag

WAT MOET ERIN:

- Voornamen en achternaam
- Geboortedatum
- Datum van de verklaring en handtekening
- Dát er euthanasiewens is
- In welke situatie er een euthanasiewens is

VOOR MEER INFORMATIE

- www.Thuisarts.nl, trefwoord: wensen
- www.zorgwensenvoorlater.nu

•

Zorgwensenvoorlater.nu

Voor jou, over later

Zorg in de regio

Voor zorgverleners

Over deze website

er-

Nadenken over later, gaat over het leven

Nu nadenken over hoe je het straks wilt: je leven, de zorg die je misschien nodig hebt en je afscheid. Zodat het loopt zoals jij wilt als het zover is.

NOG EVEN DIT...

EN TOT SLOT...
ZIJN ER NOG VRAGEN?

Informatiemarkt

PAUZE

“Ik woon mijn hele leven in dit dorp. We worden steeds ouder en de jongeren vertrekken. Wij ouderen vangen veel op voor elkaar en wat als we zelf zorg nodig hebben in de laatste periode van ons leven. Welke hulpverlener gaat onze steun en toeverlaat zijn?”

Partners in Palliatieve Zorg

Samen werken aan het verbeteren van
zorg in de laatste levensfase

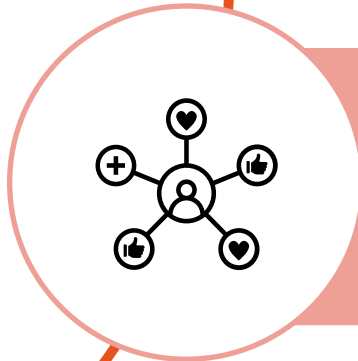
Looptijd 1 september 2024 – 1 maart 2028

Wat willen we bereiken?

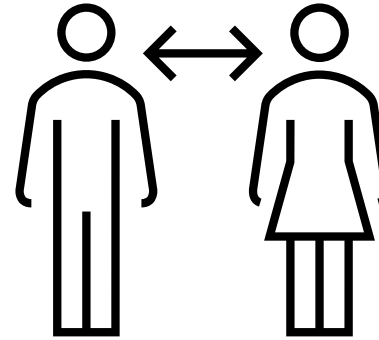

Vroegtijdig in kaart brengen van wensen en behoeften → proactieve zorgplanning

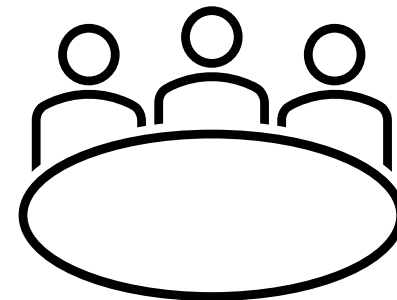
Centrale contactpersoon

Wensen en behoeften in de palliatieve levensfase

Interviews met
ouderen en naasten

Groepsdiscussies
met zorgverleners

Thema's

Zingeving

Behoud van sociale
contacten en activiteiten

Emotionele ondersteuning

Behoud van autonomie bij
dagelijkse bezigheden

Persoonlijke aandacht van
zorgverleners

Vast aanspreekpunt

Aandacht voor de
mantelzorger

Ruimte om eigen
beslissingen te nemen

Behoud van sociale contacten en activiteiten

Oudere over dagopvang

*“Bij de dagopvang
kom je nog eens
onder de mensen
en dan leer je die
mensen kennen.”*

Behoud van autonomie bij dagelijkse bezigheden

Oudere wil graag nog zelf douchen

“Maar ook zo, ik kan nog zoveel. En dan gaat het wel wat langzamer. Ik heb nu een douchestoel staan. Op die douchestoel gaat het me prima. Maar ja, de verzorging staat erbij en die willen dat wel doen.”

Zorgverlener merkt dat zelfstandig wonen niet altijd meer lukt

“Ja, het kost in dit geval gewoon heel veel moeite inderdaad om nog zelfstandig thuis te wonen, wat vaak, ja heel vaak een grote wens is van mensen. Maar dat wordt vaak ook wel, voor mensen te veel.”

Persoonlijke aandacht van zorgverleners

Mantelzorger over communicatie met zorgverleners

“Het gaat over mensen. Het gaat niet over allemaal die papiertjes die ingevuld moeten worden. Ik had liever gewild dat ik persoonlijk te woord word gestaan door een assistente. Die goed luistert naar wat jij te vertellen hebt.”

Vast aanspreekpunt

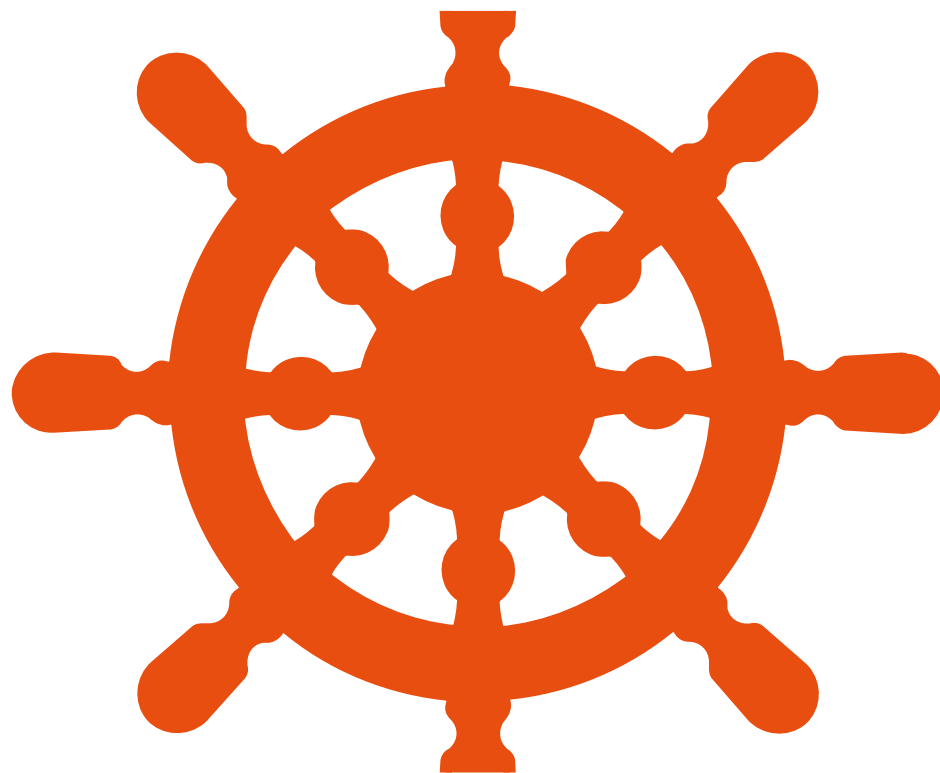

Mantelzorger over vast aanspreekpunt

“Het zou er moeten zijn op de een of andere manier, ik zeg, al was er maar iemand, een wildvreemde voor mij die zegt, dat is de man, die moet je aanspreken als het over palliatieve zorg gaat bijvoorbeeld. Als er iets, als je wilt komen praten.”

Eigen regie

Oudere over meebelissen in thuiszorg

“Ze vragen hoe ze het moeten doen. Ze vragen me vooral, wil je het zo hebben, wil je het zus hebben? Zou ik vandaag die rug eens lekker boenen?”

Oudere over wensen voor toekomst

“Maar ik wil zo lang mogelijk hier thuis blijven, ik wil ook niet naar een hospice daar heb ik het ook al over gehad. Mits dat het natuurlijk is dat ik te veel tot last ben, zeg ik altijd.”

Wat vindt u het belangrijkste thema om mee te nemen in dit project?

Behoud van sociale
contacten en
activiteiten

Behoud van
autonomie bij
dagelijkse
bezigheden

Persoonlijke
aandacht van
zorgverleners

Vast
aanspreekpunt

Ruimte om eigen
beslissingen te
nemen

Hoe nu verder?

Ontwerpsessies voor een format van een
gezamenlijk zorgplan met:

1. Zorgverleners
2. Ouderen
3. Naasten

Waar? Punt 39 Elsloo

Wanneer? Eerste keer 22 September

Hoe vaak? 5-6 sessies

Wat vindt u het belangrijkste thema om mee te nemen in dit project?

Behoud van sociale
contacten en
activiteiten

Behoud van
autonomie bij
dagelijkse
bezigheden

Persoonlijke
aandacht van
zorgverleners

Vast
aanspreekpunt

Ruimte om eigen
beslissingen te
nemen

Pak het formulier erbij

**Bedankt voor uw
aandacht**

Lotte van de Loo
lotte.vandeloo@maastrichtuniversity.nl

Pitches van Partners in de regio

1. Thuiszorg
2. Toon Hermans Huis
3. Mantelzorg Zuid
4. De Brug
5. Hospices
6. Centrum voor Levensvragen

Thuiszorg

- Dubbele vergrijzing en ontgroening
- Gevolgen arbeidsmarkt en woonvormen
- Zorgvraag stijgt: dementie, complexiteit, 1 persoons huishoudens <eenzaamheid>
- Mantelzorgpotentieel daalt en kosten stijgen

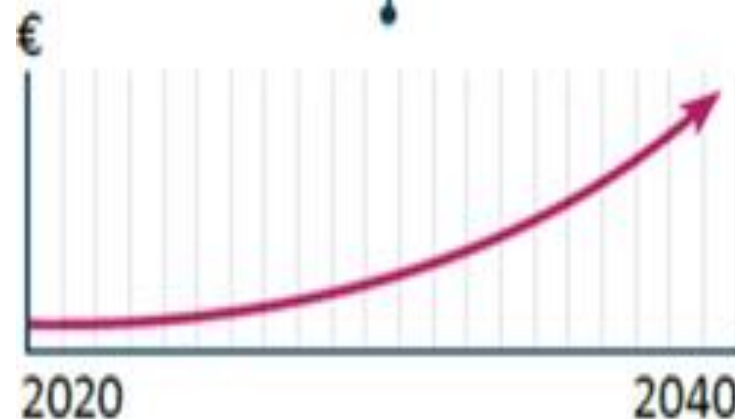
Mantelzorgpotentieel

Aantal potentiële mantelzorgers per 80+:

2020

Kosten stijgen

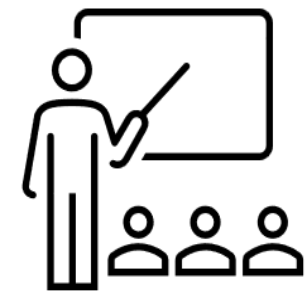

2040

Thuiszorg

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Poli wijkverpleging

Eigen regie m.b.v. innovaties

Beeldbellen

Dit is
wat wij
doen

Thuiszorg Westelijke Mijnstreek: Laurie

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

*Indiceren van (noodzakelijke-) zorg en begeleiding

-> 'van zorgen voor- naar zorgen dat'

*Vp technische Thuiszorg/Nachtzorg ambulant en 8 uur,
Wijkteam Acute Zorg (SEH/HAP)/professionele opvolging
personenalarmering met woningtoegang/Thuishulp/Dagbesteding
e.v.

***Advies Instructie Voorlichting**, juist in de laatste levensfase
Samen met u en uw naasten, o.a. de huisarts, uw wensen en
grenzen bespreken en vastleggen in **uw** Individueel Zorgplan.

Samen:

elis thuiszorg

En nog meer organisaties
bij u in de buurt...

Toon Hermans Huis Sittard: Huub

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

 **Toon Hermans
Huis**
Centrum voor leven met en na kanker

<https://youtu.be/CrWeQHhyuxo>

Zorgen onder de mantel der Liefde

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Mantelzorg ondersteuning

Steunpunt Mantelzorg Zuid
katja Jeurissen, mantelzorg consulent
k.jeurissen@mantelzorgzuid.nl
telefoon nummer: 06-51553172

**EN WIE VRAAGT
DE MANTELZORGER
HOE HET
MET HEM GAAT**

Knooppunt Informele Zorg/ De Brug

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Marij Janssen

coördinator VPTZ

Vrijwilligers

Palliatieve

Terminale

Zorg

knooppunt
informele zorg

Knooppunt Informele Zorg/ De Brug

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Gezelschap/gesprek

Luisterend oor

Waken

Gastvrouw/heer

Vervanging van de
Mantelzorger

knooppunt
informele zorg

GOED OM TE WETEN:

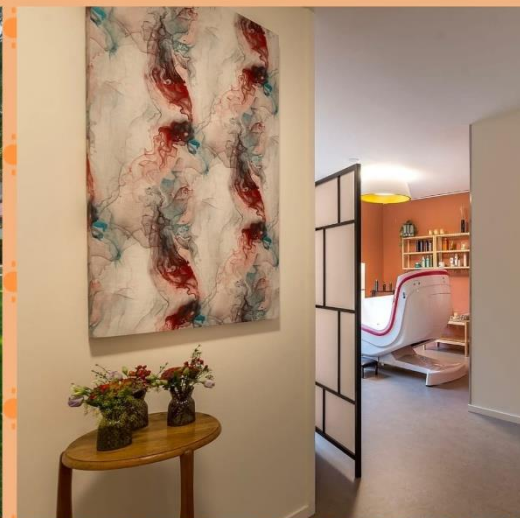
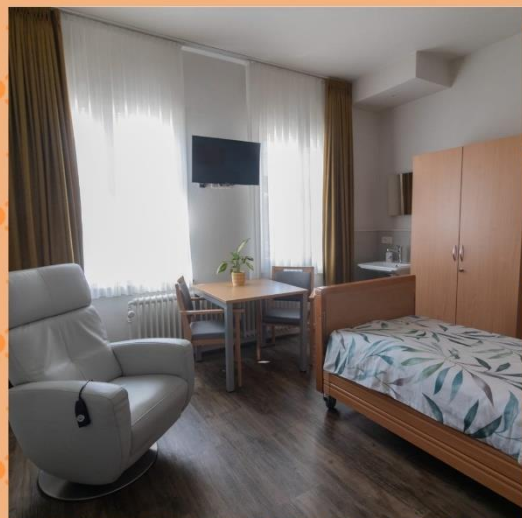
- Geen kosten
- Geen wachtlijst
- Intake en kennismaking vrijwilliger = vrijblijvend
- We zoeken naar een passende match
- Inzet kan snel geregeld worden
- Aanvraag kan door iedereen gedaan worden.

Hospices in deze regio: Nadine en Merel

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Hospices in deze regio

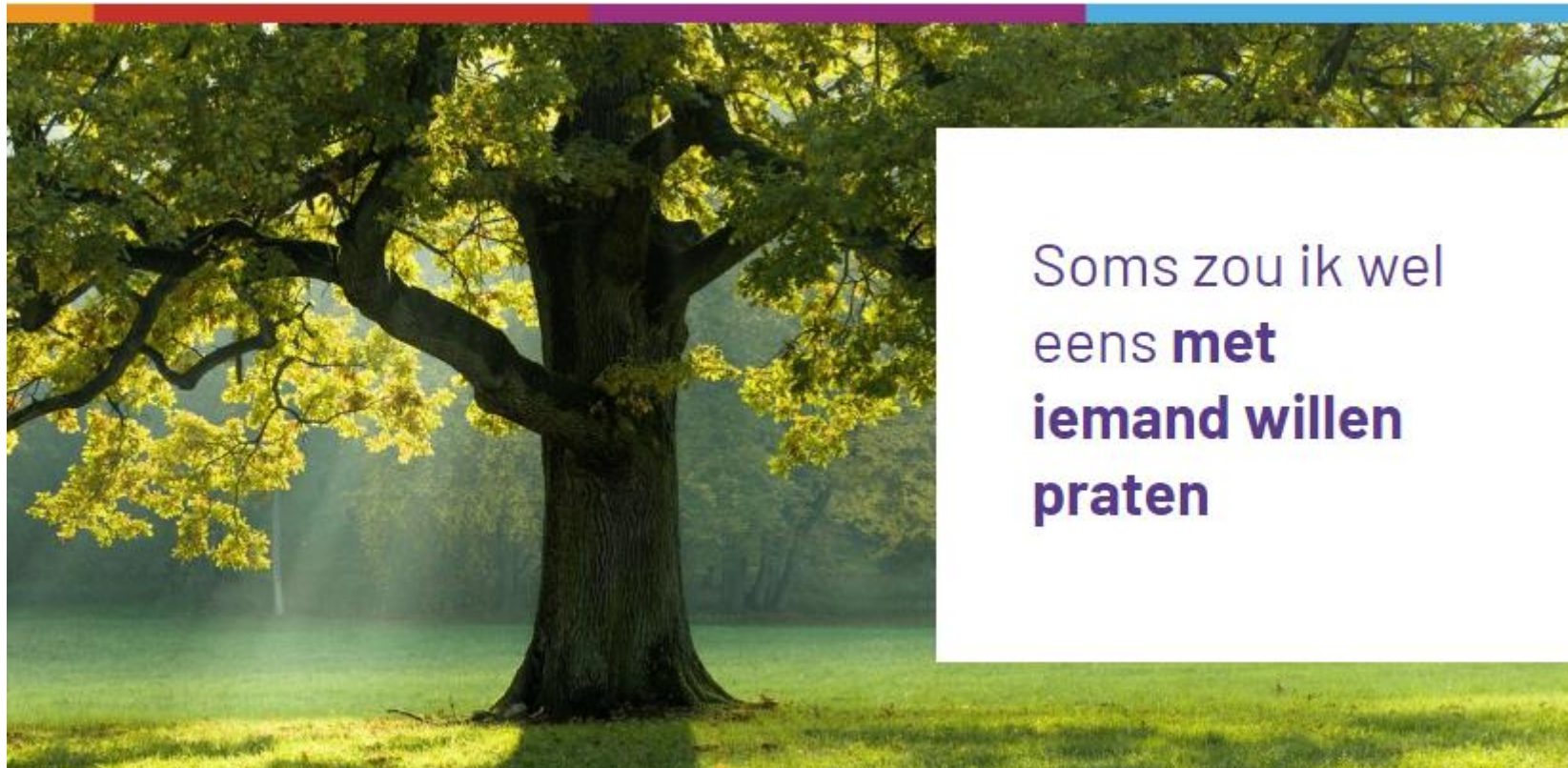
Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Centrum voor Levensvragen: Joris de Lange

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Soms zou ik wel
eens **met**
 iemand willen
praten

Centrum voor
Levensvragen
Limburg

- * 50 plus
- * Patiënt in de laatste levensfase en de naasten
- * Na het overlijden van de patiënt

levensvragen@zuyderland.nl

Vragen vanuit het publiek

Thuiszorg

Mantelzorg Zuid

Casemanagers

De Brug

Toon Hermans Huis

Hospices

Centrum voor
Levensvragen

Uitnodiging

Open dag • 4 oktober Wisselende tijden

Kom binnen bij het hospice

Tijdens de Week van de Palliatieve Zorg (4 t/m 11 oktober)
zetten de 10 hospices in Zuid-Limburg hun deuren open.

Ben je benieuwd hoe een hospice werkt, wat we doen en wat we voor
mensen betekenen? Kom dan gerust binnenlopen!

Cicero Zorghuis
afdeling Osiris
St. Brigidastraat 3,
Brunssum

Hospice De Vlinderhof
MeanderGroep
Sint Pieterstraat 145,
Kerkrade

Hospice De Mantelhof
Pijpweg 38
Heerlen

Bronnerhof
Bronstraat 9
Born

Hospice Mariaveld
Zuyderland
Jozefstraat 1
Echt

Hospice Daniken
Zuyderland
Stikkenstraat 100
Gelseen

Hospice Bronnenbos
Buurtzorghuis
Hussenbergstraat 19A,
Geulle

Hospice Trajectum
Abtstraat 28
Maastricht

Hospice Martinus
Sevagram
Heerenhofweg 7
Mechelen

Geerlingshospice
Sevagram
Oosterbeemd 24
Valkenburg

Netwerk
Palliatieve
Zorg

20

Netwerk
Palliatieve Zorg
Oostelijk
Zuid-Limburg

NETWERK PALLIATIEVE ZORG MIDDENLAND

De koffie staat klaar, we organiseren rond-
leidingen en beantwoorden al je vragen.
Iedereen is van harte welkom!

WEEK VAN DE PALLIATIEVE ZORG

4 tot en met 11 oktober

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Foto: © Ron Vorhagen

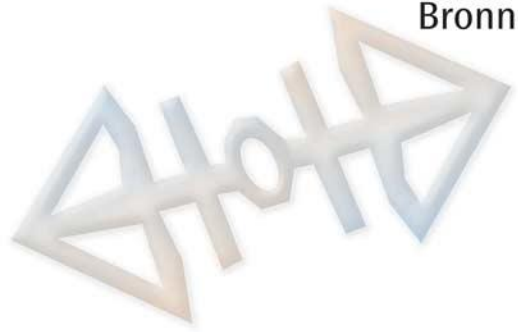
Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Limburg

Bronnerhof
Hospice

zuyderland

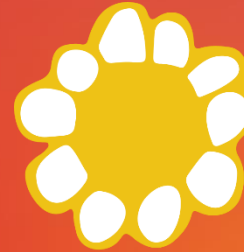
steunpunt
mantelzorg
zuid

Team Bronnerhof

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Toon Hermans
Huis

Centrum voor leven met en na kanker

Hospice Bronnerbos

Afsluiting

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Vragenlijst graag invullen: scan de code hiernaast met uw camera van de gsm.

Bij het verlaten van de informatiemarkt ontvangt u als dank u wel een cadeautje:

Web: www.palliatievezorglimburg.nl

FB: www.facebook.com/palliatievezorglimburg/

